Topjaar duinparelmoervlinder op Ameland

Tekst: Jeffrey Huizenga

De duinparelmoervlinder is de laatste decennia binnen zijn Nederlandse verspreidingsgebied steeds zeldzamer geworden en staat vermeld als `bedreigd` op de Rode Lijst. De huidige populaties vinden we hoofdzakelijk in de Hollandse duinen en op de Waddeneilanden (Bos et al, 2006). In de periode 2006-2010 heb ik intensief de Amelander duinen bekeken op het voorkomen van dagvlinders, waaronder de duinparelmoervlinder.

Tot 2010 waren mijn ontmoetingen met de duinparelmoervlinder op één hand te tellen. In 2007 en 2008 zag ik er zelfs geen enkele op het eiland. Deze vrij mobiele vlinder is dan ook lastig te traceren in de reliëf- en structuurrijke duinen en struwelen, maar je mag wel aannemen dat de vlinder zich op Ameland alleen lokaal en in kleine aantallen nog weet te handhaven. In 2010 werden op Ameland in tegenstelling tot de afgelopen vijf jaren juist hoge aantallen vlinders gezien. De eerste vlinder zag ik op 21 juni en de laatste op 11 juli.

Het topjaar van de duinparelmoervlinder staat niet op zichzelf. Als we kijken naar de gegevens uit het Landelijk Meetnet Dagvlinders dan zien we dat 2010 een goed jaar was voor deze soort. Grote fluctuaties in hetaantal duinparelmoervlinders zijn trouwens vaker opgemerkt. Zo zijn grote aantallen bekend van Vlieland in 1986 en van Terschelling in 1997 (Vlinderwerkgroep Friesland & De Vlinderstichting, 2000). Michiel Wallis de Vries van De Vlinderstichting zoekt de verklaring voor een plotselinge massale aanwezigheid in de overwintering van de eitjes.

Jeffrey Huizenga

Duinparelmoervlinder.

Jeffrey Huizenga

Bloeiende akkerdistels aan de binnenduinrand van de Kooiduinen.

De soort lijkt kwetsbaarder voor zachte, onstabiele kwakkelwinters. De voorafgaande koude, stabiele en sneeuwrijke winter (2009 – 2010) past dan goed in dit beeld en is een mogelijke verklaring voor de grote aantallen vlinders.

Toen ik merkte dat het een goed jaar was heb ik, nog meer dan in andere jaren, grote duingebieden op Ameland bezocht op zoek naar deze soort. Ook in de verspreiding werd een opmerkelijk beeld waargenomen. Veel vlinders werden tot ver buiten de voortplantingshabitat waargenomen op soms onverwachte plaatsen langs binnenduinrand. De sterke voorkeur voor bloeiende akkerdistel, waar 60% van alle nectarbezoeken op is gedaan, heeft gezorgd voor deze mobiliteit. Naast akkerdistel waren kale jonker, zandblauwtje en duinkruiskruid geliefde nectarplanten. Ook op zeeraket, een aantal gele composieten en op rode en witte klaver werden drinkende duinparelmoervlinders gezien. Mogelijk dat in het voortplantingsgebied zelf er een tekort aan nectarplanten is.

Soms vlogen, bij pollen akkerdistel, meer dan dertig individuen op enkele vierkante meters. Deze hoge concentraties lagen wel met name in de buurt van de bekende voortplantingshabitat. Er werden door mij in totaal 274 vlinders geteld. Door de korte vliegperiode en de geringe tijdsbesteding moet het werkelijke aantal vlinders vele malen hoger zijn geweest.

Literatuur:

Bos,F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff, De Vlinderstichting 2006. De dagvlinders van Nederland. Nederlandse Fauna 7. Leiden. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland.

Vlinderwerkgroep Friesland & De Vlinderstichting 2000. Dagvlinders in Friesland. Friese Pers Boekerij, Leeuwarden; KNNV. Utrecht.